

**INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK OCH
SPECIALPEDAGOGIK**

PINNHUS – TRÄHUS – ETT HUS BYGGT AV PLANKOR

Ett arbete om barns språkutveckling genom bilder

Författare: Liselotte Nilsson Böös

Kurs: Kvalitetsarbete genom aktionsforskning (PDA107)
Nivå: Avancerad nivå
Termin/år: HT/VT/2015-2016

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Vad är aktionsforskning?	5
Hur gör man?	5
Förutsättningar	6
• Nationella styrdokument: Skollagen (2010:800) Läroplan för förskolan – 98 (rev. 2010, Skolverket). De mål som vi har fått med I vårt arbete har jag med som en bilaga... 6	
• Kommunala styrdokument:	6
• Likabehandlingsplan:.....	6
• Förskolans egna styrdokument:	6
Kartläggning av förskolan	6
Kartläggning av barngruppen	6
Kartläggning av pedagogerna	6
Kartläggning av utvecklingsområde	7
Fråga	7
Process.....	8
Beskrivning av aktioner.....	8
Aktioner	8
Motivering till aktionerna.....	9
Beprövad erfarenhet	10
Verktyg	11
Film och ljudupptagning	11
Loggbok	11
Foto	11
Analys.....	13
Analys av aktionerna	13
Resultat.....	15
Har vi fått svar på vår fråga?	15
Barns lärande	15
Slutsats.....	15
Litteraturlista	16
Bilaga	17

Reflektion	17
Vad jag som pedagog har lärt mig	17
Aktionsforskning	17
Läsa böcker och prata om bilderna	17
Mål	19
Mål som vi har arbetat med, tagna ur Lpfö - 98 (rev. 2010) har bland andra varit:	19
Tankekarta	19

Inledning

Jag har arbetat som förskollärare i många år och tycker jag har ett roligt, inspirerande och lärorikt arbete tillsammans med barnen. Jag är glad att jag fick erbjudandet av min chef att läsa aktionsforskning. Jag kände att det var dags för nya utmaningar och erfarenheter för att utvecklas vidare som pedagog. I aktionsforskning reflekterar man över och utvecklar sin verksamhet. Detta tyckte jag verkade spännande att få lära mig mer om. Varbergs kommun har valt att arbeta med aktionsforskning i det systematiska kvalitetsarbetet. Genom att lära mig mer om det, kan jag vara med och bidra till fortsatt utveckling i vår verksamhet.

Vad är aktionsforskning?

När man arbetar med aktionsforskning reflekterar man över sin egen verksamhet och man får på sätt mer kunskap om den. Genom att först kartlägga verksamheten belyser man de olika områdena. Därefter väljer man ut ett område som man vill utveckla och förbättra. Nylund, M, Sandback, C, Wilhelmsson, B, & Rönneman, K (2012) beskriver aktionsforskning som *en nyfikenhet kring ett område man är intresserad av att få kunskap om för att utveckla vidare.*

Hur gör man?

Man börjar med att beskriva de förutsättningar man har att utgå från. Det kan vara ex barngruppen, pedagogerna, särskilda intressen eller miljön. Vilka lagar och riktlinjer har man att förhålla sig till? Sedan gör man en tankekarta över verksamheten. Ur tankekartan väljer man ut ett område som man vill veta mer om, utveckla och förbättra. Rönneman, K (2012) menar att man ska utgå från sin egen verksamhet, att *man ska gräva där man står.* Pedagogerna ställer sig en fråga som man vill söka svar på. För att få svar på sin fråga planerar man olika aktioner, handlingar. Aktionerna följer man noga med hjälp av olika verktyg, hjälpmedel. Nylund, M, Sandback, C, Wilhelmsson, B, & Rönneman, K (2012) menar att man behöver följa de olika aktionerna systematiskt för att få kunskap om vad som sker i verksamheten. När pedagogerna har samlat på sig material går man igenom det noggrant. Tillsammans försöker man tolka och analysera det man kan läsa ut av materialet. Hittar man svar på sin fråga? Vilka resultat kan man se? Man letar efter vetenskaplig litteratur och artiklar som stödjer utvecklingsarbetet och som utmanar vidare. Genom kontinuerliga diskussioner i arbetslaget skapas både kollegial och personlig utveckling och kunskap. Kanske ställer man sig nya frågor som leder till nya aktioner och aktionsspiralen är igång.

Förutsättningar

Mål och riktlinjer vi har att förhålla oss till

- **Nationella styrdokument:** Skollagen (2010:800) Läroplan för förskolan – 98 (rev. 2010, Skolverket). De mål som vi har fått med i vårt arbete har jag med som en bilaga.
- **Kommunala styrdokument:** Varbergs kommun, Barn- och utbildningsnämndens mål, *plattform för Varbergs förskolor* och nämndens mål *Ökad kunskap och kreativitet* och *Ökat ansvar för hälsa och miljö* (Vision Varberg 2025)
- **Likabehandlingsplan:** Utarbetad för vår förskola och lyder under diskrimineringsplanen.
- **Förskolans egna styrdokument:** På förskolan har vi gemensamma prioriterade mål/nyckelord (*sociala kompetens, empati, självkänsla, trygghet och nyfikenhet*). Stöd för dessa ledord finner vi i Lpfö – 98, (rev 2010). Dessa nyckelord vill vi att barnen har med sig och fått uppleva under sin tid på vår förskola. Orden har vi gemensamt diskuterat, arbetat fram och enats kring.

Kartläggning av förskolan

Vår förskola tillhör team centrum och ligger i ett område med närhet till skogen, ängar och en liten sjö, men även nära centrum. Vi har en stor och varierande gård som erbjuder barnen många härliga utmaningar i leken. Huset är byggt 1979 och den har stora ljusa lokaler. Nu i höstas fick vi en ny förskolechef till oss. Vår förskola ingår i ett nytt samarbetsområde med andra förskolor som har samma förskolechef. Under hösten bestod vår förskola av tre avdelningar.

Kartläggning av barngruppen

Barnen på vår avdelning kom från både villor, bostadsrätter och hyresrätter. Under hösten tog vi emot några barn från den yngre barngruppen och även barn från andra förskolor. Vi hade barn med olika modersmål och som kom från olika kulturer. Under några veckor gick det ett barn som var helt nyanländ till Sverige på vår avdelning. I vår barngrupp hade vi alltså några barn som hade annat modersmål än svenska, men även andra barn som behövde en extra utmaning och stimulans i sitt språk och sin talutveckling. Vi hade arton barn i barngruppen och tre pedagoger. Vi delade in barnen i tre olika grupper med sex barn och en pedagog i varje grupp. Barngrupperna bestod av blivande tre- och fyraåringar, pojkar och flickor blandat.

Kartläggning av pedagogerna

En kollega på vår avdelning var med i ett läs och språk-projekt som *Hagaområdet* anordnade. Projektet heter *Budskap i bild och text*. Kort beskrivet så betyder det att vi delgavs kontinuerlig kunskap om hur viktigt det är för barns tal, språk- och läsutveckling, att läsa böcker för dem. I våras var alla pedagogerna på vår förskola på ett gemensamt studiebesök. Där blev vi inspirerade om hur man kan arbeta med hjälp av en barnbok som en röd tråd genom hela förskolan, under hela året. Vi blev alla inspirerade av detta arbetssätt och vi bestämde oss för att prova detta. Vi pedagoger valde ut och presenterade varsin bok för varandra. Efter bokpresentationerna röstade vi pedagoger på varsin bok och valet föll på boken om de *TRE SMÅ GRISARNA*. Motiveringen var att det var en klassisk barnbok och att

man kan arbeta med alla barnen mellan ett till fem år med boken och på många olika sätt. Vi kände också att det var en bok som skulle intressera barnen och kunna hålla att arbeta med under ett helt år.

Kartläggning av utvecklingsområde

Genom denna kartläggning av barngruppen, pedagogernas kompetens genom läsprojektet samt av studiebesöket, kom vi fram till att vi ville arbeta mer aktivt och målmedvetet med att stimulera och utveckla barnens språk. Vi valde att göra det med utgångspunkt av boken om de *Tre små grisarna*.

Fråga

- Hur kan barnets språk stimuleras och utvecklas med hjälp av bilderna till boken om de *Tre små grisarna*?

Process

Beskrivning av aktioner

Varje grupp möttes två förmiddagar i veckan. Under aktion ett, två och tre arbetade vi under två veckor, varje aktion gjorde vi fyra gånger. Aktion fyra och fem gjorde vi under varsin vecka, en gång var. Det var i arbetet i dessa grupper som vi valde att lägga fokus på i vårt systematiska kvalitetsarbete.

Aktioner

1. Vi läser och pratar om bilderna till boken om de *Tre små grisarna* med illustrationer av Emely Bolan.

Vi valde Emily Bolans version av boken för att de *Tre små grisarna* såg olika ut på bilderna (två var ljusa och en mörk) och för att den gestaltade två pojkar och en flicka på bilderna. Boken var i A4 format.

2. Vi läser och pratar om bilderna till boken om de *Tre små grisarna*, med en annan illustratör, Catarina Kruusval.

Vi klippte sönder och plastade in bokens sidor så att vi kunde ha boken både inne och ute och vi kunde även ha boken som en flanosaga. Vi valde den här boken för att det var andra detaljer på bilderna att prata kring. Vi ville se om de nya bilderna och omformuleringen i texten utmanade, berikade och stimulerade barnens språk? Lärde de sig några nya ord eller uttryck med hjälp av den nya texten och bilderna i boken?

3. Vi läser boken om de *Tre små grisarna* med illustratören Catarina Kruusval.

När vi hade läst färdigt boken så fick varje barn välja ut en bild ur boken. Barnen fick berätta för sina kompisar om vad som händer på deras utvalda bild.

4. Vi läser åter igen den första boken om de *Tre små grisarna* med illustrationer av Emily Bolan. Barnen får rita till sagan.

Vi tog fram ritpapper och färgpennor. Pennorna hade vi sorterat i olika glasburkar med en färg i varje burk. I varje burk fanns olika nyanser av kulören och det fanns både tuschpennor och färgpennor. Genom denna sortering blev barnen mer medvetna om och de fick tänka ut i förväg, val av färg och textur som de ville använda i sitt skapande. Barnen fick måla fritt ur sagan.

5. Vi gör en tankekartan med barnen.

I vår avslutande aktion gjorde vi en tankekarta med barnen... Hur kan vi jobba vidare med boken? Vad ville barnen göra? Ex drama, skapande, intresse om djur mm. Tanken var att barnen sedan får välja hur de vill jobba vidare med boken och att nya grupper bildas, utefter barnens intresse. Jag bifogar tankekartan i slutet av mitt arbete.

Motivering till aktionerna

Här har jag hittat vetenskaplig litteratur som stödjer våra aktioner.

Johansson, E. (2005) påpekar hur situationer där alla barn befinner sig i samma rum samtidigt upplevs som röriga. Pedagoger har svårt att fokusera på ett specifikt barn då koncentrationen delas åt många olika håll. Johansson, E (2005) uttrycker också hur pedagoger upplever svårigheter att kommunicera med barnen då de många gånger är för många. Hon uttrycker att kommunikationen är viktig för barnens språkliga utveckling. I den lilla gruppen känner barnet mer trygghet. Vi har därför valt att dela in den stora barngruppen i tre mindre grupper, med samma återkommande barn och pedagog i gruppen. Detta skapar trygghet för barnen. Mårdsjö Olsson, A (2010) skriver om vilka förutsättningar vi ger barnen för att lära. Genom att vi delar in barngruppen i mindre grupper har vi lättare att vara lyhörda inför barnens frågor och funderingar. I den lilla gruppen är det lättare att möta barnet på sin nivå och bidra till fortsatt utveckling och lärande. Det viktigt att pedagoger är lyhörda och nyfikna på vad som intresserar barnet i boken och möter barnets frågor, tankar och funderingar. Strandberg, L (2006) uttrycker att Vygotskij (1894-1934) menade att barn är sociala redan från födseln. Han menar att barnet utvecklar sitt språk i samspel med äldre barn och vuxna. Barnet härmar språket som finns runt omkring dem. För att utvecklas behöver barnen någon vuxen som kan förklara vad orden betyder och hur orden ska användas. Därför är det viktigt att vi pratar med varandra och förklarar olika ords betydelse. Genom att läsa böcker berikar vi barnens språk på ett naturligt sätt. Sheridan, S. & Pramling Samuelsson, I. (2009) menar att barns lärande är relationellt. Det betyder att barn lär sig tillsammans med andra. När pedagoger är intresserad och aktiv med barnen kan hen se vad barnen har lärt sig. Pedagoger kan då möta barnet på bästa sätt och sedan inspirera och utmana barnet vidare i sin utveckling.

Holmsen, M. (2005) menar att det är bra att låta barnet berätta så mycket som möjligt med egna ord till bilderna i boken man läser. Genom att barnet berättar till bilderna får pedagoger en förståelse för barnets funderingar och tankar. Pedagoger märker om barnet har förstått berättelsen och om det finns svåra ord som behöver förklaras. Barnet får träna sig på att uttrycka sig och språket utvecklas. Man kan hjälpa barnet vidare i sin berättelse med hjälp av öppna frågor. Ex. När? Hur? Vad? Om man ställer slutna frågor kan barnet svara ja/nej och man kommer inte vidare i kommunikationen. Holmsen, M. (2005) skriver också om vikten av att välja plats att vara på. Det är bra om man kan vara på ett lugnt ställe och där man kan få vara ifred. Det skapar närhet och tillit till varandra. Vi har valt att sitta på golvet på en mjuk matta. I rummet har det inte varit andra barn som kan skapa oro, eller locka till andra lekar. Några gånger har vi varit ute när vi arbetat med boken. Då har vi suttit tillsammans på en stor filt, avskilt från andra barn. Att sitta på något mjukt har bidragit till att skapa en mysig stund tillsammans.

Körling, A-M (2012) betonar att genom att läsa utvecklas barnens ordförråd och kreativitet. På sikt blir barnen intresserade av bokstäver och intresserar sig vidare för egen läsning. Hon menar att det är bra att läsa samma bok om och om igen. *Det tar tid för barnet att bli färdigt*

med berättelsen och barnet vill känna repetitionens trygghet. Med stöd av Körling, A-M (2012) har vi valt att läsa och prata om bilderna till boken, med samma bok, med olika illustratörer, flera gånger. Barnen blir då trygga med boken och får bearbeta boken flera gånger. Vidare menar Körling (2012) att det är viktigt att ta sig tid att titta på bilderna tillsammans och prata om vad bilden berättar. Ibland finns det fler detaljer på bilden än vad texten skriver. Vi har lagt stor vikt vid att prata om de olika bilderna i böckerna. För att berika språket mer och för att lättare kunna förklara olika ord har vi valt att ha böcker med olika illustratörer. De olika illustratörerna har målat på olika sätt till samma ord, ex. pinnhuset heter samma, men ser väldigt olika ut i de två böckerna. Bilden hjälper barnet att förstå vad ett pinnhus kan vara. Vad är det byggt av? Vad är trä och pinnar? Vad kommer det ifrån? Hur ser det ut? Vilken pinne ser längst ut? Vad tror du händer om...? Varför då? Svensson, A-K (2005) skriver om hur viktigt det är att prata med barnen om bilderna i boken. Barnet lär sig mycket genom att prata om de olika bilderna och eftersom man pratar om annat än själva berättelsen, ex räkneord, färger och lägesbegrepp berikas barnets språk på ett naturligt sätt. Genom att fantisera vidare om bilden blir barnen mer aktiva under läsningen. Barnen behöver också prata själva så de övar upp sin språkförmåga. När barnet berättar om bilden kan vi pedagoger också märka om barnet förstått olika ord och begrepp, men också om barnet förstått själva sagan. Genom att läsa samma bok fast med olika författare så berikas barnets språk ytterligare. Eftersom författarna, enligt Svensson, A-K (2005) uttrycker sig lite olika i sin berättelse, ökar barnens ordförståelse. Här finner vi stöd till varför vi valt att barnen får välja ut en bild ur sagan att berätta om. Vi finner även stöd för att vi valt att läsa två olika böcker med olika författare och illustratörer.

Vi hör och läser ständigt på olika medier om hur viktigt det är för barnens språkutveckling att läsa böcker för dem. På barnensbibliotek.se skriver de att genom att *läsa för barn får barnet möjlighet att identifiera sig med olika karaktärer och uppleva olika känslor ur boken.* När vi läst och pratat om bilderna till *Tre små grisar* har vi pratat om hur grisarna känner sig när de vinkar *hejdå* till sin mamma. Vi har även pratat om hur de tror att den stora och stygga vargen känner sig när han är så hungrig och ensam.

Beprövad erfarenhet

Vi vet hur viktigt det är att sätta ord till bilderna i böckerna. Det gör vi allt som oftast utan att tänka på att vi gör det, det kommer naturligt. När vi arbetar med yngre barn och barn med annat modersmål vet vi att det är extra viktigt att prata om bilderna i böckerna som vi läser. Vi har frågat modersmåslärarna som varit hos oss under arbetets gång om de vill berätta om boken på deras hemspråk. Vi har även frågat föräldrar med annat modersmål om de vill låna hem boken och läsa/berätta den på sitt språk för barnet. Alla har tyckt det var spännande att få vara med i projektet. Det är viktigt att påminna oss själva om att benämna de olika detaljerna på bilderna, förklara och beskriva vad vi ser på bilden. Ofta behöver barnen se vad ett ord betyder och hur man kan använda ordet. Ex vad är en stega? Hur gör man med den? Vilken färg är det på stegen? Har du, eller har du sett någon använda en stega? Hur gör man? Kan du förklara hur den ser ut? Hur många steg har stegen? Genom att läsa/berätta boken och prata om bilderna i boken om de *Tre små grisarna* kan vi berika och utmana barnens ordförråd och språk. När barnet självt får berätta om bilderna till boken stimuleras och utvecklas barnets tal, ordförråd, ordförståelse och språk. Barnet blir också stärkt i sin identitet och sin tillit till sig själv, att våga prata och berätta inför sina kompisar. Barnen får också ha inflytande över vilken bild de väljer att prata om.

Verktyg

Inom aktionsforskning studerar man processen med hjälp av olika verktyg, hjälpmedel. Verktyg kan vara ex. film, ljudupptagning, loggbok och intervjuer. Informationen vi får med hjälp av det valda verktygen skall ge svar på vad som händer i vår verksamhet. Nylund, M., Sandback, C., Wilhelmsson, B., och Rönnehan, K. (2010) skriver att när man väljer verktyg är det bra att tänka igenom vad som är enklast och bäst att använda till just den här aktionen.

Vi har valt att arbeta med film, ljudupptagning, loggbok och foto. Björndal, Cato R. P (2005) beskriver hur film och ljudupptagningar har många fördelar. Om man är osäker på något, eller vill veta mer om något, kan man se filmen, eller lyssna på ljudupptagningen flera gånger. Det är också lätt att fokusera på olika saker eller detaljer som man vill ha svar på. När man skriver loggbok skriver man ner sina tankar och reflektioner och på så sätt skapas en djupare förståelse för vad man gjort. Foton är ett bra verktyg att använda för att på ett enkelt sätt visa barnen och dess vårdnadshavare vad vi har gjort. Det skapas naturliga samtal kring ett foto och på så sätt kan de yngre barnen enkelt vara delaktiga i dokumentationen.

Film och ljudupptagning

Vi har valt att filma när vi läst och pratat om bilderna med barnen. Jag bad vår städerska om hjälp att filma. Hon låtsades damma och började filma när vi kommit en bit in i boken. Detta gjorde vi tre gånger, under ca två minuter. Vi filmade vid första och andra tillfället. Den tredje filmen togs tre veckor senare. Jag har valt att ha ljudupptagning för att lättare kunna klara mig utan annan vuxens hjälp. Då har jag satt på videospelning på ipaden, men bara lagt ipaden jämte oss så den har filmat upp i taket, eller ute upp i luften. Då kan man höra barnen och pedagogen prata och hur vi interagerar med varandra. Detta har vi gjort under ca två min vid tre olika tillfällen när barnen fått välja ut en bild att berätta om. En kollega filmade sin grupp första gången under ca tjugo minuter. Det blev alldeles för svårt att analysera hennes film. Den var för lång och det tog förmycket tid. Anledningen till att vi valt att filma, eller ha ljudupptagning, är att då kan vi gå tillbaka till materialet och se och höra det om och om igen. Barnen kan också ta del av sitt lärande när de kan se, eller höra sig, berätta. Detta har varit mycket uppskattat av barnen!

Loggbok

Vi väljer också att skriva en gemensam loggbok. Där skriver vi hur barnen visar sitt intresse, vilka frågor de har, ord som de undrar över... Vilka barn pratar? Pratar de med varandra? Alla pedagoger skriver efter varje tillfälle som vi har haft vår grupp. Vi försöker fokusera texten i loggboken utifrån vår fråga.

Foto

Vi tar även foton under arbetets gång. Barn och pedagog väljer tillsammans ut foton och sedan sätter vi ihop dem till ett kollage på ett A4. Kollaget har vi, tillsammans med små korta meningar kring vad vi gjort, uppsatta i hallen. Varje grupp har sin egen dokumentationsplats i hallen. Barn, pedagoger och vårdnadshavare kan på ett enkelt sätt ta del av vår dokumentation och får en inblick i barnens vardag. Med hjälp av fotodokumentationen skapas meningsfulla samtal mellan barn-barn, barn-pedagog och barn-vårdnadshavare om vad vi gjort under dagen på förskolan. Barnen tycker mycket om att se på foto och de står ofta och tittar och pratar om dem tillsammans.

Vi går igenom vårt insamlade material på vår gemensamma reflektionstid. Under hösten var det tre timmar varannan vecka. Det insamlade materialet är bara till för oss pedagoger på avdelningen. Vi letar efter olika teman. Ser vi något mönster? Vad har hänt sedan sist? Får vi svar på vår fråga? Hur utmanar vi vidare?

Analys

Sheridan, S. & Pramling Samuelsson, I. (2009) menar att det är först i analysprocessen som mönster, eller teman, syns. När man går igenom det insamlade materialet är det viktigt att pedagogerna har samma fokus. Man väljer ut något att fokusera på som hjälper till att svara på frågan som man ställt sig. Man får då också vara medveten om att man väljer bort något annat. Man kan inte fokusera på allt samtidigt. Vad kan vi se för mönster? Kan vi se att lärande och utveckling skett? Hur kan vi se det? Vi har valt att se på pedagogens roll. Hur betar sig pedagogen? Är hen lyhörd och intresserad av vad barnen säger och gör? Hur lär barnen? Samarbetar de och lär av varandra? Vi har också fokuserat på hur det enskilda barnet uttrycker sig. Vi har analyserat varje aktion för sig.

Analys av aktionerna

Första gången var barnen mest tysta och passivt lyssnande när vi läste boken. Det var mest pedagogen som pratade, läste boken och frågade barnen om bilderna. Pedagogen var intresserad av vad barnen hade att berätta om bilderna och lät barnen prata fritt. Det var några barn som pratade mer och några som var mer tysta. Pedagogen frågade de tysta barnen frågor om saker på bilderna för att få de tysta barnen att prata i gruppen. Vi pedagoger kan se på film, och höra på ljudupptagningarna, att vi valde att stanna upp vid bilderna för att visa och förklara olika ord för barnen. I våra loggboksanteckningar kan vi läsa att barnen och vi pratat om och förklarat olika ord. Ord som barnen i alla grupperna funderade kring var bl.a. halmhus, stege, pinnhus, trähus, skottkärra, tegelhus, murbruk, skorsten och trädgårdsland. När vi läst och pratat om bilderna i boken några gånger, berättade barnen gärna själva för varandra om bilderna och om vad som händer i boken. Vi kan se hur barnen gärna hjälper varandra/ pratar i mun på varandra/ när något barn vill berätta eller fråga om något. Den första boken vi valde att läsa och prata om bilderna till, var i stort A4-format. Det var bra för alla barnen såg bokens bilder samtidigt som vi läste och pratade om bilderna i boken. Bokens bilder var ganska enkla och konkreta, det var tydliga detaljer på bilderna. Det var lite text till bilderna i boken men mycket att samtala kring på varje bild. Ex första bilden är på ett hus. Huset är vitt och har rött tak, fyra fönster och en dörr. I alla fönstren tittar en gris ut. Man kan se att det är två pojkgrisar, en flickgris och deras mamma. Att det är olika kön på grisarna kan man se på deras kläder och hår. Mamman ser man på storleken. Av denna första bild kan man prata om mycket mer än vad texten skriver. Ex på vad vi pratade om; Vad tror ni att det är för kön på grisarna? Varför? Vad har de på sig? Vilken färg har de på sina kläder? Hur många grisar är det i fönstren? Hur är de placerade? Ovanför varandra? Under varandra? Jämte varandra? Hur ser de ut? Är de glada? Ledsna? Är grisarna lika stora? Vilken gris ser störst ut? Minst? Vi kan se på filmerna hur vi interagerar och lär av varandra. Genom att vi filmade när vi började läsa boken och under senare tillfällen kan vi både se och höra hur barnen har mer och mer frågor, funderingar och påståenden kring de olika bilderna i boken

När vi, efter några veckor, bytte bok valde vi att byta till en bok med samma händelser, men med andra detaljer i bilderna på varje sida. Vi kan se i vårt insamlade material att barnen kan bokens innehåll och att de väljer att prata kring de nya detaljerna på bilderna. Barnens ordförståelse berikas då nya ord och begrepp belyses. Vi ser att barnens ordförståelse utvecklas. Ex i den första boken ser vi en bild ett halmhus. I den andra boken ser vi också en bild på ett halmhus. Genom att ha två olika bilder på ett halmhus ökar barnets förståelse för vad som ett halmhus kan vara. Ett barn uttryckte –*Jahaa, ett gräshus!* På den andra bilden ser

man ett fönster i huset och att grisen har byggt ihop huset med hjälp av snören. Det ligger ett garnnystan bredvid på marken och där finns också en sax med på bilden. Vi kan se hur vi pedagoger tillsammans med barnen fokuserar och pratar mer om de olika detaljerna på bilderna och på så sätt lär vi oss fler ord, färger och begrepp. På filmerna och ljudupptagningarna kan vi se och höra hur barnen och vi samspelar med varandra kring bilderna. Vi märker hur vi pedagoger utmanar barnen till att beskriva bilderna, eller detaljerna på bilderna. Detta utmanar barnen vidare i dess språkutveckling. Vi kan höra hur något barn hjälper ett annat barn att sätta ord på några detaljer i bilderna. Det andra barnet upprepar orden som kompiserna lärt hen och skrattar och säger: *-Jaa, nu vet jag ju! Trädgårdsland! Det har min morfar!* Ett annat barn uttrycker *Pinnhus, det betyder trähus. Det är byggt av plankor!*

När vi ber barnen välja ut en bild ur sagan och berätta för varandra om vad som händer på bilden, får barnet sätta ord till bilden. Generellt sett ser vi att barnen i början var ganska fåordiga och några upprepade det vi som pedagoger tidigare läst, eller någon kompis innan berättat kring bilden. Efter några gånger kunde barnen berätta mer kring bilden. Vi hör att barnen berättar med egna ord och med nya ord som de lärt sig med tiden. Ex halm, tegelstenar, murbruk, skorsten, grönsaksland, första, andra och tredje mm. I början var några barn mer blyga och osäkra och vågade inte ta plats i gruppen och prata inför de andra. Efter arbetets gång har de blivit mer säkra på sig själva. De blir vana att prata inför den lilla gruppen och vågar stå i centrum och prata mer. När vi tittar igenom vårt insamlade material märker vi att fyra av sex barn, i min grupp, väljer ut samma bild att prata om igen som de valt ut gången innan. Här märker vi att det är tryggt att upprepa det som är känt för barnet. Det kan ta tid för barnet att bearbeta och bli trygg med sin berättelse. Vi ser att det är bra med upprepning. Vi kan höra hur ett barn vid det första tillfället viskar enstaka ord till bilden. Samma barn vågar vid senare tillfälle berätta för oss i den lilla gruppen med vanlig röst och hen använder fler ord och hela meningar i sin berättelse till bilden. Vi märker då att barnet känner sig trygg i den lilla gruppen och att hen vågar prata inför gruppen. Vi utmanar barnen vidare i sin berättelse med följdfrågor. På så sätt stimuleras och utvecklas barnets ordförståelse, ordförråd, grammatik och uttal. Barnet får också öva sig på att stå i centrum, att tala inför andra och lyssna på varandra. Vi övar på turtagning. Ex. *Nu pratar Kalle. När Kalle berättat färdigt så lyssnar vi på dig.* På så vis visar vi respekt för varandra. Vi talar om att alla barn är lika viktiga att lyssnas på och att man får vänta på sin tur, alla kan inte prata samtidigt. Barnen utvecklar sin sociala kompetens och empati och deras självkänsla, trygghet och nyfikenhet inför varandra växer.

När barnen får måla till boken som vi läst ser vi vad barnen målar och hör vad de berättar om vad som händer på sin bild. Genom barnets bild och förklaring till den, kan vi se och höra vad barnet har förstått och lärt sig med hjälp av boken. Vi hör att barnen använder olika räkneord, lägesord, begrepp och nya ord som vi tidigare pratat om. Nu uttrycker barnen dessa ord och funderingar i sin bild och berättelse. Teckningarna har vi satt upp i barnens ögonhöjd inne på vår avdelning. Vi har sett hur stolta barnen är över sin teckning och att barnen vill visa och berätta för varandra om sin bild. De vill också gärna berätta för föräldrar som kommer in på avdelningen om sin bild.

I vår tankekarta som vi gjorde tillsammans med barnen frågade vi hur de ville arbeta vidare med boken under våren. Jag visar tankekartan under reflektioner.

Resultat

Har vi fått svar på vår fråga?

Genom att läsa de två olika böckerna och prata om alla bilderna har vi tillsammans med barnen kunnat benämna och sätta ord till bilderna i boken. Vi har pratat om vad som händer på bilderna. Vi har tillfört ord som de flesta barnen inte hade hört innan och på så sätt berikat deras ordförråd. Barnen har fått välja ut en bild att berätta kring. Genom dessa aktioner har vi berikat och stimulerat barnens ordförråd, grammatik, talutveckling och ordförståelser genom bilderna i boken. Då barnen har fått måla till boken och berätta vad de målat kan vi också se vad barnet har fokuserat mest kring i boken. Där ser vi att barnen har målat många nya ord för dem. När vi gjorde tankekartan tillsammans med barnen fick de berätta om hur de ville fortsätta att arbeta med boken.

Barns lärande

Vi har läst två olika böcker som handlar om samma saga och vi har använt oss av två olika illustratörer, för att berika både text och bilder till berättelsen. Det är ju svårt att veta exakt vad barnen har lärt sig genom böckernas text och bildspråk, men vi tycker oss se en djupare förståelse och vi hör att barnen använder en del nya ord och begrepp som vi inte har hört dem använda tidigare. Genom att barnen har varit tillsammans i sin lilla grupp har de byggt upp en trygghet med varandra och med oss pedagoger och det har skapat de bästa förutsättningarna för lärande och utveckling.

Slutsats

Eftersom vi läst böckerna flera gånger och pratat mycket om bilderna i böckerna har vi lyckats berika och stimulera barnens språk- och talutveckling. Genom att barnen själva har fått välja ut bilder att berätta om för varandra har vi lyckats utmana och utveckla barnens språk- och talutveckling. Barnen har tyckt att det är roligt att *ha grupp*, som vi kallat det när vi arbetat med boken om de *Tre små grisarna*. Barnen kommer ofta och frågar oss om de har grupp idag, snälla...!

Litteraturlista

Barnens bibliotek, www.barnensbibliotek.se

Björndal, Cato R P (2005) *Det värderande ögat*. Stockholm: Liber

Holmsen, Merete (2005) *En väg till kommunikation med barn*. Lund: Studentlitteratur

Johansson, Eva (2005). *Möten för lärande*. Stockholm: Liber

Körling, Anne-Marie (2012) *Den meningsfulla högläsningen*. Stockholm: Natur & Kultur

Läroplanen för förskolan – 98 (rev 2010) Skolverket Stockholm: Fritzes

Mårdsjö Olsson, A-C (2010) *Att lära andra lära : medveten strategi för lärande i förskolan*.
Liber

Nylund, M., Sandback, C., Wilhelmsson, B., & Rönneman, K. (2010) *Aktionsforskning i förskolan-trots att schemat är fullt*. Stockholm: Lärarförbundets förlag

Rönneman, K (2010) *Aktionsforskning i praktiken: förskola och skola på vetenskaplig grund*.
Lund: Studentlitteratur

Sheridan, S., Pramling Samuelsson, I (2009) *Barns lärande – fokus i kvalitetsarbetet*.
Stockholm: Liber

Strandberg, L (2006) *Vygotskij i praktiken: Bland plugghästar och fusklappar*. Stockholm:
Nordstedts akademiska förlag

Svensson, Ann-Katrin (2005) *Språkglädje*. Lund: Studentlitteratur

Varbergs kommun, Barn & Utbildning. (2014) *Bästa möjliga möte för lärande*.

Varbergs kommun, Barn & Utbildning. (2014) *Plattform för Varbergs förskolor*.

Bilaga

Reflektion

Det har varit lärorikt och intressant att läsa aktionsforskningsutbildningen. Genom att lära mig mer om och att arbeta med systematiskt kvalitetsarbete genom aktionsforskning har jag lärt mig att kartlägga vår verksamhet och utgå från den. Varje avdelning ser olika ut och har olika behov. Genom tankekartan hittar man sedan utvecklingsområden för den egna verksamheten.

Det har varit roligt att arbeta så ingående med boken om de *Tre små grisarna*. Det har skapats en större sammanhållning på förskolan eftersom vi arbetat med samma projekt genom alla åldrar. Jag upplever att vi pedagoger har varit mer intresserade av varandras tillvägagångssätt och vi har utbytt tips, idéer och även haft ett kollegialt lärande med varandra på ett annat, djupare sätt än tidigare.

Vad jag som pedagog har lärt mig

Aktionsforskning

Jag har läst ny vetenskaplig litteratur, både vad gäller aktionsforskning, men också spännande fördjupningslitteratur. Jag har tyckt att det varit både roligt och lärorikt att ta del av ny forskning genom litteraturen och jag har lärt mig mycket under utbildningens gång. Föreläsningarna och diskussionerna inom basgruppen har varit givande, jag har gått från förvirring till klarhet, till förvirring och klarhet om vart annat. Det har varit djupa suckar och ibland har vi fått oss ett härligt skratt tillsammans! Min största utmaning har varit att skriva ner detta arbete. Eftersom jag inte har så stor datavana så har det tagit mig mycket tid att skriva och jag har även lärt mig *hur* jag ska skriva, alltså hur man gör rent praktiskt. Hur får man in rubriker? Hur gör man en snygg tankekarta? Innehållsförteckning? Sidor? Jag har fått mycket ”datatips” av mina kollegor i basgruppen.

Läsa böcker och prata om bilderna

Jag som pedagog har lärt mig hur viktigt det är att läsa böcker och prata kring bilderna med barnen. Hur man ställer frågor till barnen som får dem att vilja berätta. Jag har lärt mig hur viktigt det är att sätta ord till bilderna, att stanna upp och ta sig tid att förklara bilderna på olika sätt och att hur man läser och pratar kring bilderna har stor betydelse. Det är viktigt att läsa med inlevelse och att tänka på att man kan variera sin röst och sitt röstläge till bilderna. Att ha en barngrupp med sex barn har varit bra då jag lättare kan kommunicera med varje barn och följa upp barnets frågor och funderingar. Det har varit bra att ha samma barn varje gång. Vi har lärt känna varandra på ett djupare plan och det har skapat en trygghet bland barnen då de också lärt känna varandra bättre. Jag har också lärt mig hur viktigt det är med platsen man väljer att vara på när vi läser böcker. Jag har provat på att läsa och prata om bilderna både inne och ute på gården. Platsen ska vara ett ställe som vi får vara ifred på och bör inte ha för mycket annat material som lockar. Jag tycker det är bäst när vi sitter i halvmåne på golvet, eller marken ute, då ser alla barnen och jag varandra och bilderna på bästa sätt. Jag tycker det har varit bra att variera oss och vara både ute och inne. Många gånger kan vi låsa oss och tänka att det är bäst att vara inne med böcker, men det är ju väldigt lätt att ta med en bok ut. Det är mysigt att kura ihop sig tillsammans på en filt någon stans på gården, även när det är höst, duggregn och lite kallare ute.

Barnen har tyckt om att vi spelat in dem när de har berättat om en bild, och de har visat stort intresse för att höra sig själva berätta. När de hört sig själva kan vi se hur de känner sig glada och stolta över sig själva. Barnen har lärt sig många nya ord och förklaringar ex grönsaksland – där planterar man ett frö och det växer upp olika grönsaker som man sedan kan skörda och äta. Barnen har lärt sig många nya begrepp så som över, under, jämte och ordningstalen första, andra och tredje. Vi har pratat om färger, likheter och olikheter med hur grisarna ser ut och om hur deras hus är byggda. Vi har pratat om att hjälpa varandra, om att vara en bra kompis och låta den första lilla grisen flytta in hos den andra lilla grisen. Vi har pratat om hur det känns för grisen att bli jagad av vargen, men också om hur det känns för vargen att vara så hungrig och utan vänner. Barnen har fått välja olika bilder att själva berätta om. Det har stärkt barnens språk, att stå i centrum, att jag är viktig att lyssnas på, att man lyssnar på varandra, väntar på sin tur och att man respekterar varandras olikheter. Vi har sett upprepade gånger i barnens lek ute, att de leker *Tre små grisar*. Det visar att barnen bearbetar sina upplevelser och erfarenheter och provar sig fram och lär tillsammans genom sin lek. Detta har vi dock inte dokumenterat, utan bara berättat för varandra när vi sett det ske. Vi kan läsa bland våra loggboksanteckningar att barnen fortfarande tycker boken är rolig och spännande, även om de hört sagan under flera veckors tid. Barnen kan sagan och hänger med i texten med rörelser och ljud när vi läser boken. De knackar i golvet för att visa hur vargen knackar på dörren till grisarnas hus. De tycker det är lika spännande och roligt varje gång vi hjälper vargen att försöka blåsa sönder de olika husen. Barnen behöver tid och upprepning för att bearbeta sina upplevelser kring boken. Vi kan relatera många upplevelser till, och finna stöd i varför vi gjort på ett visst sätt, i den vetenskapliga fördjupningslitteraturen som jag valt ut att läsa.

Mål

Mål som vi har arbetat med, tagna ur Lpfö - 98 (rev. 2010) har bland andra varit:

- *Utveckla nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra*
- *Utveckla intresse för bilder, texter och olika medier samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa*
- *Utveckla intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och deras kommunikativa funktioner*
- *Utveckla sin förmåga att lyssna, reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar och försöka förstå andras perspektiv*
- *Tillägna sig och nyanserar innebörden i begrepp, se samband och upptäcka nya sätt att förstå sin omvärld*
- *Utveckla sin förståelse för rum, form, läge och riktning och grundläggande egenskaper hos längd, antal, ordning och talbegrepp*

Då barnen har fått berätta om bilderna och sina teckningar för varandra så har vi även berört följande mål, tagna ur Lpfö 98 (rev 2010)

- *Utveckla sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter*
- *Utveckla sin identitet och känna trygghet i den*
- *Utveckla självständighet och tillit till sin egen förmåga*
- *Utveckla sin förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja hjälpa andra*

Tankekartan

Tankekartan visar vad barnen sa att de vill arbeta vidare med. Vi gjorde en omorganisation bland barn och pedagoger på förskolan nu under våren. Vi delade in barnen i fyra olika grupper, utefter deras ålder. Jag och en kollega har fortsatt att vara med de barnen som är runt tre år. Gruppen har bestått av elva barn. Vi har delat barngruppen i två och fortsatt arbeta med boken om de *Tre små grisarna*. Två dagar i veckan har barnen arbetat med skapande i olika former i ateljén. De har målat med olika färger och arbetat med lera under en längre tid. En gång i veckan har vi varit tillsammans hela gruppen i skogen. Där har vi berättat och lekt sagan med barnen. Vi har berättat sagan med hjälp av enkel rekvisita. Vi har byggt de olika husen som grisarna byggde och bodde i. Vi känner att vi har tagit tillvara barnens vidare intressen och arbetat utefter dem. Vi har haft det roligt och lärorikt tillsammans!

